

Prat de la Riba i Sarrà, Enric (Castell-terçol 1870 1917) Polític. Fill d'hisen-dats, estudià lleis a Barcelona (1887-93) i es doctorà a Madrid (1894). El 1887 ingressà al Centre Escolar Catalanista, del qual fou president (1890-91). El 1891 fou elegit secretari de la junta de la Unió Catalanista i intervingué en la preparació i els debats de la seva assemblea de Manresa que aprovà les anomenades Bases de Manresa.

Membre de la Lliga de Catalunya, a la qual pertangué en deixar el Centre Escolar, se'n separà el 1899, disconforme amb l'apoli-ticisme de la majoria dels seus membres, i impulsà la creació del Centre Nacional Català, de poca durada, ja que per l'abril del 1901 fou un dels fundadors de la Lliga Regionalista. Home religiós i d'una ideologia conservadora, exposà en les dissertacions, en els escrits periodístics i, principalment, en el seu llibre fonamental, *La nacionalitat catalana* (1906), un concepte organicista

de la nació, en el qual no era aliena la influència germànica. Propugnà una federació de Catalunya amb els altres poble ibèrics sota un règim que tant podia ésser monàrquic com republicà. Fou elegit president de la diputació el 1907, càrrec per al qual fou reelegit els anys 1909, 1911, 1913 i 1917. De bell antuvi, es proposà d'assolir el seu objectiu d'una unificació administrativa de les terres de l'antic Principat. Després de molts entrebancs, el decret reial de 19 de desembre de 1913 permetia la constitució de la *Mancomunitat de Catalunya*, de la qual fou elegit president el 6 d'abril de 1914 i reelegit el 14 de maig de 1917. Amb les limitades facultats de què disposava com a president de la diputació i de la comunitat dugué a terme una labor formidable. En l'aspecte material amplia la xarxa de carreteres, estengué la de telèfons, modernitzà la Casa de Maternitat, recuperà el total domini del palau de la Generalitat, i el restaurà. En l'aspecte cultural, establí l'Institut d'Estudis Catalans, n'adoptà oficialment les normes ortogràfiques, creà el Consell d'Investigació Pedagògica, impulsà la formació de la Biblioteca de Catalunya i la instal·lació de biblioteques populars per les comarques, estimulà l'ensenyament especialitzat, etc. Com a governant, procurà d'oblidar que era un home de partit i sol·licità la col·laboració de persones de les més variades tendències. Eugeni d'Ors l'anomenà "seny ordenador de Catalunya", expressió que féu fortuna.

Macià i Llusa, Francesc (Vilanova i la Geltrú 1859 Barcelona 1933) Polític.

Fill d'una família de les Borges Blanques, a quinze anys ingressà a l'acadèmia

d'enginyers militars de Guadalajara (Castella). Amb el grau de capità (1882) fou

destinat a Sevilla, i després a Lleida, on ascendí fins a tinent coronel. Presentà la

seva candidatura en el marc de la Solidaritat Catalana pel districte de les Borges

Blanques i per Barcelona, cosa que l'obligà a renunciar a la carrera militar. Triomfador en totes dues circumscripcions, renuncià l'acta de diputat per Barcelona i

es limità a la de les Borges Blanques, que renovà en totes les eleccions posteriors

(des del maig del 1910 fins a l'abril del 1923). Col·laborà en el setmanari "Renai-xement", de la Unió Catalanista, des d'on impulsà posicions revolucionàries, que foren

exposades públicament en les reunions del Consell Permanent de la Man-comunitat amb els parlamentaris catalans (1918-19). Durant aquests anys intentà de llançar un programa d'acció nacionalista i social de caire radical, oferint una alternativa a la Lliga Regionalista. D'aquí sorgí la Federació Democràtica Nacionalista (gener-febrer del 1919), però, en no ser acceptada la seva proposició de crear un Estat Català, se'n deslligà i es dedicà a organitzar un nou moviment, destinat a agrupar el catalanisme radical (Estat Català). S'exilià a França després del cop d'estat del general Primo de Rivera. Emprengué la recerca de diners per a la compra

d'armes destinades a la insurrecció per a l'alliberament de Catalunya, especialment a Amèrica; en nom del govern provisional de Catalunya, avalà l'Emprèstit Pau Claris (abril del 1925). Després d'un fracassat viatge a Moscou per demanar ajuda a les autoritats comunistes, es decidí a comptar només amb les seves forces i organitzà directament una incursió armada a Catalunya. Avortat el complot de Prats de Molló, Macià fou detingut i obligat a passar a Bèlgica. Després de residir uns quants mesos a Brussel·les, entrà clandestinament a l'Argentina i hi residí més de mig any. A l'Havana fundà el Partit Separatista Revolucionari de Catalunya del qual fou president i aprovà la constitució d'una futura República Catalana Constituï l'Esquerra Republicana de Catalunya.

Companys i Jover, Lluís (el Tarròs 1882 Barcelona 1940) Polític. Cursà la carrera de dret a Barcelona, on fundà l'Associació Escolar Republicana (1900). Milità en la Unió Republicana i col·laborà amb les

Joventuts de la Unió Federal Nacionalista Republicana de les quals fou president de la secció política (1910). Fou redactor en cap (1912) de "La Barricada", setmanari del Bloc Autonomista Català. Important dirigent del reformisme a Catalunya, la seva actuació política prosseguí dins la Joventut Republicana de Lleida, i participà en el míting que portà a la constitució del

Partit Republicà Català (1917). En representació d'aquest, fou elegit regidor de l'ajuntament de Barcelona (1917). Amb Layret, representà la tendència esquerrana del partit durant els conflictes socials d'aquests anys, i exercí d'advocat laboralista en defensa de militants sindicalistes. Pel novembre del 1920 fou detingut i deportat al castell de la Mola (Maó). A les eleccions legislatives del desembre del 1920, Companys fou elegit diputat per Sabadell en representació del Partit Republicà Català, i hagué d'ésser posat en llibertat. Fou un dels membres fundadors de la Unió de Rabassaires i Altres Conreadors del Camp de Catalunya (1920-21), i dirigí "La Terra", òrgan de la Unió. Durant la Dictadura formà part dels comitès dels partits catalans que dirigiren l'oposició política. Fou empresonat durant l'octubre del 1930. Participà en el Comitè Revolucionari de Catalunya el mes següent, en signà el manifest i s'hagué d'amagar des d'aleshores. Havia format part (1930) del comitè d'enllaç dels tres partits republicans catalans al marge de l'Estat Català i del grup de "L'Opinió". Participà en la Conferència d'Esquerres (març del 1931), de la qual sortí l'Esquerra Republicana de Catalunya, i en formà part del directori en representació del Partit Republicà Català. Elegit regidor de l'ajuntament de Barcelona el 12 d'abril de 1931, deposà l'alcalde accidental, prengué possessió de l'alcaldia i proclamà la República a Catalunya. Fou nomenat governador civil de Barcelona (16 d'abril) fins el mes de maig i cap de la minoria d'Esquerra Republicana. Fou elegit diputat a corts per la província de Barcelona (juny del 1931) i al Parlament de Catalunya per Sabadell (novembre del 1932), vice-president de l'assemblea de la Generalitat i president provisional (gener del 1932). En juny-novembre del 1933 fou ministre de marina.

Tarradellas i Joan, Josep (Cervelló, Baix Llobregat 1899 Barcelona 1988) Polític.

En crear-se Esquerra Republicana de Catalunya (1931) n'esdevingué secretari general

i fou elegit diputat al Parlament espanyol (1931-33) i diputat al Parlament català (1932). El 1933 constituï el Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra, del qual fou secretari general. Entre el 1931 i el 1937 ocupà diverses conselleries (governació, sanitat, serveis públics, economia, finances, cultura). En aquest període organitzà les indústries de guerra i ajudà decisivament les col·lectivitats. S'exilià pel febrer del 1939, i residí a França. El 1954 fou elegit president de la Generalitat i renuncià a formar govern a l'exili. Mort el general Franco tornà a Barcelona el 23 d'octubre de 1977 enmig d'una impressionant rebuda popular i fou nomenat president de la Generalitat provisional per designi reial. Un cop aprovat l'Estatut del 1979 i elegit el Parlament de Catalunya, al maig del 1980 investí Jordi Pujol com a successor seu en la presidència de la Generalitat.

Breu biografia i breu síntesi de les seves aportacions:

Woolsthorpe, Lincolnshire 1642 Kensington, Middlesex 1727 Físic anglès. **Newton** volgué demostrar que tot l'univers funciona segons una llei natural **la llei de la gravitació** que no requereix cap aplicació contínua de

força. Definí els conceptes de massa o quantitat de matèria, quantitat de moviment, força, temps i espai absoluts, etc, i exposà les **tres lleis del moviment**. La seva explicació de l'univers representa la culminació del procés revolucionari iniciat per **Copèrnic** contra l'astronomia clàssica i medieval. Donà una explicació coherent i versemblant de la **mecànica celest** que, fins a les idees d'**Einstein**, fou considerada una construcció científica acabada i perfecta, irrefutable i definitiva. Com a matemàtic, ideà el **càlcul infinitesimal** i exposà el **teorema del binomi**, que porta el seu nom. Inventà el **telescopi de reflexió**.

Nom de la unitat: Newton

Símbol: N

Magnitud amb que es mesura: Força

Pujol i Soley, Jordi (Barcelona 1930) Polític. Es llicencià en medicina a Barcelona. Fou un dels fundadors i capdavanter del grup parapolític CC (Catòlics Catalans)

(1954). El 1960, després d'una sorollosa protesta al Palau de la Música Catalana, fou detingut i torturat. Acusat d'ésser el cervell de la campanya popular contra Luis de Galinsoga i d'haver escrit un full imprès contra el general Franco, fou condemnat a set anys per un tribunal militar. En passà dos i mig a la presó de Saragossa i un de confinat a Girona. La seva condemna desencadenà una àmplia campanya, dins i fora del país, i el seu nom fou exhibit com un símbol. Fou el principal creador i motor de la Banca Catalana (1962), de la qual fou nomenat conseller delegat i vice-president executiu. Abandonà les activitats i els càrrecs empresarials i fundà Convergència Democràtica de Catalunya, n'ocupà la secretaria general entre el 1976 i el 1989, i en aquest darrer any en fou elegit president. Diputat a les corts espanyoles (1977 i 1979). El 1980 encapçalà les llistes de Convergència i Unió al Parlament de Catalunya, el qual l'elegí president de la Generalitat i el reelegí ara, per majoria absoluta el 1984, el 1988 i el 1992. El 1995 fou reelegit president, bé que només per majoria simple. Des d'aquest càrrec ha desenvolupat una política de recuperació de les institucions catalanes i de consolidació de l'autogovern català en el marc de l'estat espanyol, com també de projecció exterior de Catalunya en un sentit accentuadament europeista. En l'àmbit institucional de la Unió Europea, aquesta política cristal·litza el 1989 en la creació de l'Euroregió, formada pel Llenguadoc-Rosselló, el Migdia Pirineus i Catalunya, i el 1992 en l'elecció per a la presidència de l'Assemblea de les Regions d'Europa, càrrec pel qual fou reelegit el 1994.